

حه قیقه تی سوپاسگوزاری نیعمه ته کان و نیشانه کانی

شکر النعمة حقیقه و علاماته

< کوردی - کردی - kurdish >

شیخ عبدالعزیز بن عبدالله بن باز

الشیخ عبدالعزیز بن عبدالله بن باز

وه رگیرانی: کاروان رهشید محی الدین
پیداچونه وهی: پشتیوان سابیر عزیز

الترجمة: کاروان رشید محی الدین

المراجعة: بشتیوان صابر عزیز

حقیقتی سوپاسگوزاری نیعمه‌تہ‌کان و نیشانه‌کانی^(۱)

الحمد لله رب العالمین. والعاقبة للمتقین. والصلاة والسلام علی صاحبنا محمد وآلہ وصحبہ أجمعین. أما بعد: شتیکی پون و وناشکرایه په‌روه‌ردگار ئەم هه‌موو نیعمه‌ت و خوشگوزهرانییه‌ی به‌سه‌ردا پزاندوین و، به‌رده‌وامیش نیعمه‌تیکی زۆر به‌سه‌ر به‌نده‌کانیدا ده‌پزێت، ئەو شیایوی ئەوه‌یه به‌رده‌وام سوپاسی بکه‌ین له به‌رامبه‌ر هه‌موو ئەو به‌خششانه‌ی که پیمانی به‌خشیوه، چونکه سوپاسگوزاری لابردنی کۆت و به‌نده له‌سه‌ر نیعمه‌ت‌ه‌کان، ئەگه‌ریش سوپاسگوزاریت ده‌برێ نیعمه‌ت‌ه‌کانت بۆ فراوان ده‌بن و په‌روه‌ردگار فه‌رۆ به‌ره‌که‌تی زیاتریان تێ ده‌خات و سویدیکی گه‌وره‌یان لێ ده‌بینیت، چ کاتیکیش کوفرانه‌ بژێریت کرد ئەوه نیعمه‌ت‌ه‌کان به‌جیت ده‌هێلن و بارگه‌وبینه ده‌پێچنه‌وه‌و له‌وانه‌شه‌ سزاو تۆله‌ی خیرات بۆ دابه‌زێت.

ببگومان نیعمه‌ت‌ه‌کانی په‌روه‌ردگار هه‌مه‌ جۆرن: نیعمه‌تی له‌شسای له‌ چاو و گوێ و عه‌قل و هه‌موو ئەندامه‌کانی جه‌سته‌دا، له‌ هه‌موو ئەمانه‌ش گرنگترو گه‌وره‌تر: بریتیه‌ی له‌ نیعمه‌تی ئاینی ئیسلام و دامه‌زراوبون له‌سه‌ری و، گرنگی پیدانی و شاره‌زابونی، خۆی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: 3]. واته: (ئهم‌ڕۆ ئاینه‌که‌تانم ته‌واو "کامل" کردوه‌و بۆتان و، چاکه‌و به‌هره‌ی خۆم به‌ته‌واوی پشتوه‌و به‌سه‌رتانداو، رازی بووم که ئیسلام ئاینتان بێت) گومان له‌وه‌دا نییه گه‌وره‌ترینی نیعمه‌ت‌ه‌کان بریتیه‌ی له‌ نیعمه‌تی ئاین، خۆی په‌روه‌ردگار پێغه‌مبه‌رانی په‌وانه‌ کردوه‌و کتێبه‌ ئاسمانیه‌کانیشی دابه‌زاندوه‌ هه‌تا له‌و پێگه‌یه‌وه‌ ئەم ئاینه‌ پێرۆزه‌ بۆ به‌نده‌کانی پوون بکاته‌وه، براكانم په‌روه‌ردگار ئیوه‌یشی سه‌رکه‌وتوو کردوه‌و پێنومنی کردون هه‌تا له‌ ئەهلی ئەم ئاینه‌ بن.

له‌ به‌رامبه‌ر ئەم نیعمه‌ته‌ گه‌وره‌یه‌دا پێویسته‌ سوپاسی خۆی په‌روه‌ردگار بکه‌ین، ببگومان له‌و کاتانه‌دا بایه‌خی ئەم نیعمه‌تانه‌ ده‌زانین که له‌ باروودۆخی جیهان ورد ده‌بینه‌وه‌ له‌وه‌ی که تیايه‌تی له‌ جۆره‌کانی کوفرو شيرک و گومراپی و، ئەوه‌یشی که هه‌یه له‌ هه‌موو جۆره‌ خراپه‌و لادانیک، هه‌روه‌ها هه‌موو ئەو زه‌ره‌رو زیانه‌یشی که له‌ ده‌رئه‌نجامی شیوعی و عه‌لمانیه‌ت و بیروبووچونی ئەو که‌سانه‌ی که بانگه‌شه‌یان بۆ ده‌که‌ن بلاوونه‌ته‌وه، شتیکی پون و ناشکراشه‌ خالی کۆکه‌ره‌وه‌ی ئەو هه‌موو بیروبووچونه‌ جیاوازانه‌ بیباوه‌پوونه‌ به‌ خۆی گه‌وره‌ به‌سه‌رجه‌می ئاین و په‌یام و کتێبه‌ ئاسمانیه‌کان، به‌هه‌مان شیوه‌ ئەوه‌ی زۆرێک له‌ خه‌لکی پێوه‌ی گیرۆده‌ بوون له‌ به‌ندایه‌تی کردن بۆ مردو و گۆرۆبت و... دواجار ئەو دلسۆزییه‌ی له‌ په‌رستندا که شیایوی خوايه‌ بۆ جگه‌ له‌وی ئەنجام ده‌ده‌ن. ئەوه‌یشی زۆرێک گیرۆده‌ی بوون له‌ بیدعه‌و خورافات و هه‌موو جۆره‌کانی گومراپی و سه‌رپێچی.

ببگومان که‌سانیک قه‌در پێگه‌ی نیعمه‌ت‌ه‌کان ده‌زانن کاتیک که هه‌ست به‌ دژه‌که‌ی ده‌که‌ن له‌ خراپه‌کارییه‌کان و ئەو سه‌رئه‌نجامانه‌ی لێیان ده‌وه‌شێته‌وه، به‌دلتیاییه‌وه‌ نیعمه‌تی ئیسلام سه‌رئه‌نجامه‌که‌ی بریتیه‌ی له‌ به‌هه‌شت و شادبون به‌نیعمه‌ت‌ه‌کان له‌ شوینیکدا که به‌خششه‌کان تیايدا کۆتایان نایه‌ت، گه‌نج و لاوه‌کانی به‌هه‌شت پیربونیان به‌سه‌ردا نایه‌ت و دراوسێی خۆی په‌روه‌ردگاریشن، وه‌ک خۆی گه‌وره‌ ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ (51) فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (52) يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ (53) كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ (54) يَدْخُلُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ أَمْنِينَ (55) لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتُ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (56) فَضَلًّا مِنْ رَبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ﴾ [الدخان: ۵۱ - ۵۷].

واته: (به‌پاستی پارێزکاران له‌ شوینیک بیوه‌ی و ئارامدان. له‌ناو باخ و باخات و نزیک کانیادان. له‌ ئاوریشمی ناسک و ئەستور ده‌پۆشن و پووه‌پووی یه‌کتی دابه‌نیشن. هه‌روه‌ها کیزانی چاو گه‌وره‌ ده‌که‌ینه‌ هاوسه‌ریان. له‌و به‌هه‌شته‌دا هه‌موو جۆره‌ میوه‌یه‌ک داوا ده‌که‌ن به‌ ئاسوده‌ی و بیوه‌ی. له‌ به‌هه‌شتدا هه‌رگیز مردن ناچهن، جگه‌ له‌ مردنی یه‌که‌مجار. وه‌ په‌روه‌ردگار له‌ سزای دۆزه‌خ پاراستونی. ئەمه‌ به‌خششه‌ له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه‌یه، نا ئەوه‌یه سه‌رکه‌وتنی زۆر گه‌وره‌) له‌ قورئانی پێرۆزدا گه‌لێک نایه‌تی زۆر له‌م باره‌وه‌ هه‌ن.

(1) مجموع الفتاوى ومقالات متنوعة (5/ 166-177). وهي محاضرة ألقاها سماحة الشيخ بالجامع الكبير بالرياض.

به لام سه بارهت به بیباوه و گومراکان چاره‌نوسیان به ره و دۆزه‌خه .. به ره و جه حیم و زه قوم و سزایه کی پر نه شکه‌نجه و نازاری به رده‌وام که به هیچ شیوه‌یه که سزاکه‌ی کوتایی هاتنی نییه و بو دۆزه‌خیه‌کان مردنیش نیه، وه که ده‌فهرموویت: **﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ﴾** [فاطر: ۳۶]. واته: (ناگری دۆزه‌خ بو نه‌وانه‌یه که بیباوه‌ر بون، بریاری مردن نادریت به سه‌ریاندا تا بمرن، هه‌روه‌ها هه‌ندیک له سزای "دۆزه‌خ" یان لای سوک ناکریت، تا به و جوره تۆله نه‌سەنین له هه‌موو بیباوه‌ر پیک.} له به‌رته‌وه هه‌رکه‌سیک بیر له مه بکاته‌وه و به‌خششه‌کانی په‌روه‌ردگار بناسیت له‌سه‌ری پیویسته به‌دامه‌زراویونی له‌سه‌ر دینداری، سوپاسگوزاری خۆی ده‌ربهریت و، داوا له په‌روه‌ردگار بکات که سه‌رکه‌وتوی بکات و دامه‌زراوی بکات، تا نه‌و کاته‌ی که ده‌مریت پارێزگاری له و نیعمه‌تانه بکات نه‌ویش به‌گوێزایه‌لی فه‌رمانه‌کانی خوا و دورکه‌وتنه‌وه له قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانی و په‌نا گرتن به‌خوای گه‌وره له هۆکاره‌کانی گومرایی و فیتنه‌و په‌نا گرتن به په‌روه‌ردگار له هۆکاره‌کانی نه‌مانی نیعمه‌ته‌کان.

وه له سه‌رمان پیویسته سوپاس گوزاری په‌روه‌ردگار بین سه‌بارهت به‌و نیعمه‌تانه‌ی "جگه له نیعمه‌تی موسلمان بون" که پێی به‌خشییون له له‌شسای و هه‌موو نه‌و نیعمه‌تانه‌ی دیکه‌ش که گومانی تیادا نیه نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگار گه‌لێک زۆرن، وه که هه‌بونی ئاسایش و هیمنایه‌تی له‌ناو ولات و خاوخیزاندا، جا نه‌ی به‌نده نه‌م نیعمه‌تانه‌ی که خوای گه‌وره زۆرجار نه‌یانپێژیت به‌سه‌رتدا به‌هۆی موسلمان بون و باوه‌ره‌یتانته به‌خوای گه‌وره‌و، زۆرجاریش تاقیکردنه‌وه بیته یان به‌لاو موسیبه‌ت بیته به‌هۆی کوفرو گومراییت تو تاقی کراویته‌وه به‌وه‌ی که له کولانیکی هیمندای و خاوه‌نی له‌شسای و ته‌ندروستییه‌کی باش و سه‌روه‌ت و سامانی زۆریت، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا تو له به‌رنامه‌ی خواو گوی پاره‌لبون بو فه‌رمانه‌کانی لاتداوه، نه‌مه بو تو تاقیکردنه‌وه و ئیقامه‌ حوجه‌یه‌و هۆکاری زیادبونی سزایه له پۆژی دواپیدا نه‌گه‌ر له‌سه‌ر نه‌و دۆخه‌ خراپه‌ بمریت.

له راستیدا سوپاسگوزاری له‌ناست نیعمه‌ته‌کاندا بریتیه له‌وه‌ی به‌ باوه‌ره‌یتان به‌خواو پیغه‌مبه‌ر ﷺ پێشوازی له‌و نیعمه‌تانه‌ بکه‌یت هه‌روه‌ها خۆشویستی و ترسان لێی و داننان به نیعمه‌ته‌کانیدا سوپاس کردنی، نه‌وه‌ش به کردارو گوفتاری باش و خۆشویستی نه‌وه‌ی که به‌خششه‌که‌ی پێی به‌خشییوت ده‌بیته، وه پیویسته خه‌لکی به‌ره‌و به‌رنامه‌که‌ی بانگه‌یشت بکه‌یت و به‌ ئه‌رکی خۆت هه‌ستیت.

هه‌ر له پوانگه‌ی باوه‌ره‌یتان به‌خواو پیغه‌مبه‌ر ﷺ باوه‌ره‌یتان به‌سه‌ردارو پێشه‌وا پیغه‌مبه‌ران که نه‌ویش بریتیه له (ﷺ) و په‌یوه‌ست بون به‌ په‌یام و به‌رنامه‌که‌یه‌وه. سوپاس کردنی خوا بریتیه له باوه‌ره‌یتان به‌خوای گه‌وره وه که تاکه په‌روه‌ردگارو په‌رستراوی به‌هق و، دروستکه‌رو پۆزی ده‌ری زاناو شاره‌زا، باوه‌ره‌یتان به‌وه‌ی که ته‌نها نه‌و شیواوی په‌رستنه، وه باوه‌ره‌یتان به‌وه‌ی که په‌روه‌ردگاری جیهانیانه‌و، جگه له نه‌و هیچ په‌روه‌ردگارو په‌رستراویکی به‌هق نیه، هه‌روه‌ها باوه‌ره‌یتان به‌ناو و سیفاته به‌رزو بلنده‌کانی و، به‌وه‌ی نه‌و خاوه‌نی سیفه‌تی کاملی ته‌واوه‌تییه له‌خودی خۆیی و ناو و سیفاته‌کانیدا هیچ شه‌ریک و هاوه‌ل و هاوشیوه‌یه‌کی نیه و به‌راورد ناکریت به دروستکراوه‌کانی، وه که ده‌فهرموویت: **﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾** [الشوری: ۱۱]. واته: (هیچ شتیکی به‌ویته‌ی خوا نیه، وه نه‌و بیسه‌ری بینایه). هه‌روه‌ها ده‌فهرموویت: **﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ ۱ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ ۲ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ ۳ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾** [الإخلاص: ۱- ۴] (1) هه‌ر له‌چوارچیوه‌ی باوه‌ره‌یتان به‌خوا ده‌بیته باوه‌ری ته‌واوه‌تیت به‌وه هه‌بیته که ته‌نها خۆی شیواوی په‌رستنه، وه که ده‌فهرموویت: **﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾** [الإسراء: ۲۳] (2).

هه‌روه‌ها ده‌فهرموویت: **﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝ ۵ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ ۶ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝ ۷﴾** [الفاتحة: ۵ - ۷] (3). هه‌روه‌ها ده‌فهرموویت: **﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾** [عافر: ۱۴] واته: (که‌واته له‌خوا بپارێنه‌وه و به‌پاکی بۆی گه‌ردن که‌چ بن، هه‌رچه‌نده بیباوه‌رانی پێیان ناخۆش بیته). هه‌روه‌ها ده‌فهرموویت: **﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾** [البقرة: ۲۱] واته: (نه‌ی خه‌لکینه په‌روه‌ردگارتان بپه‌رستن، که ئیوه‌و نه‌وانه‌ی پێش ئیوه‌شی دروست کردوه، به‌لکو به‌و په‌رستنه خۆتان بپارێزن).

(1) له پێشه‌وه ئاماژه به‌ تفسیره‌که‌ی کراوه.

(2) له پێشه‌وه ئاماژه به‌ تفسیره‌که‌ی کراوه.

(3) له پێشه‌وه ئاماژه به‌ تفسیره‌که‌ی کراوه.

ههروهه دهه فرموده: ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ [الذاريات: ٥٦] (1) ههروهه: ﴿ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ﴾ [البينة: ٥] (2) تهنا خوی گوره شیواوی پرستنه و پیوسته به نزاو ئومیدو نوژیو نه زرو قوربانی کردن و هه موو جوړه کانی پرستن په روگردگاریه تی هه و بسه لمینین و بیپه رستین.

لیروهه هه و پاستیه مان بۆ درده که ویت هه وی له لای گوړدا که نه فامه کان هه نجامی ددهن له نزاو ترس و ئومیدو سه برپین و نه زکردن بۆ خاوه نه کانیان، گوره ترین هاو بهش په یداکردنه بۆ خوی په روگردگار، چونکه هه مه دژو پیچه وانه دوه سستیته وه له گه ل "لا اله الا الله". ده بیت ناماژه به وهش بکه یین هه رکه سیک ئینکاری له روژی دواپی و هه شرو به هه شت و دوزه خ بکات هه وه بیباوه برترینی دروستکراوه کانی خوی گوره هیه، نه که هه ر باوه ری به خوی گوره نه هیناوه به لکو بیباوه ره به رامبه ر به خواو ناینه که ی...

ههروهه له ناو شیوعی و لاده ره کاند هه موو جوړه کانی کوفرو گومرایی به شیوه یه کی به فرراوان بونی هه یه و ژرئیک له و که سانه بونیان هه یه که به ندایه تی بۆ جگه له خوی په روگردگار هه نجام ددهن و هاو بهشی بۆ بریار ددهن، له پرستنی قه برو پرستنی پیغه مبه ران و پیواچاکان و، پرستنی په یکه ره هه ساره و خورو مانگ و جگه له مانه ش، هه روه که په روگردگار دهه فرموده: ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ 21 الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً .. ﴾ [البقرة: ٢١ - ٢٢] واته: (هه ی خه لکینه په روگردگارتان بیپرستن که ئیوه و هه وانه ی پیش ئیوه یشی دروست کردوه، به لکو به و پرستنه خوتان بیارین. هه و "خواه ی" که زه وی بۆ راختوون و ناسمانی بۆ کردوون به کوشک "ناسمانی بۆ گپراون به گومه زی".

ههروهه دهه فرموده: ﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَبِيبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ٥٤ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ٥٥ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ 54 اذْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ 55 وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ حَوْفًا وَقَطْمًا ٥٦ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ [الأعراف: ٥٤ - ٥٦].

واته: (به راستی په روگردگارتان هه و خواه یه که ناسمانه کان و زه وی له شه ش روژدا دروست کردوه و پاشان "خوا" به رز بووه سه ر عرش و قه راری گرت، ئیمه باوه رمان پییه تی به لام شیوه که ی نازانین، پرسپار له ئیمامی مالیک کرا ده رباره ی "استراء" قه رموی: "وه ستانه که حه قیقه ته و چونیه تیه که ی نه زانراوه و پرسپار کردن ده رباره ی بیده ته و باوه رپوون پیی واجبه" به تاریکایی شه و روشنایی روژ داده پوشتیت و به پیچه وانه شه وه، روژ به شوین شه وه وه یه به خیرایی و شه ویش به شوین روژه وه یه به خیرایی، خورو مانگ و هه ستیره کانیش ژر بار کراون به فرمائی خوی، بیدارین که به دبه یینان و فرماندان هه ر بۆ خواه ی، پاک و بیگه رده "له هه موو که م و کورتیه که" خوی په روگردگاری هه موو جیهانیان. دوعا و نزا له په روگردگارتان بکه ن به زه لیلی و "کروانه وه" و به نه یینی، بیگومان په روگردگار ده ست دروژکارانی خوش ناویت. خراپه کاری مه که ن له زه ویدا پاش هه وی که خوا چاکی کردوه، وه هاوارو نزا به رن بۆ خوا به ترس و ئومیدو وه و به راستی میهره بانی خوا له چا که کارانه وه نزیکه}.

وه هه رکه س به ندایه تی خوی بۆ جگه له خوا ترخان بکات وه که پرستنی جنوکه و فریشته و... جگه له مانیش له دروستکراوه کانی دی، هه وه هاو بهشی بۆ خوی گوره بریار داوه و بوته به نده ی جگه له خوا، هه مه ش دژو پیچه وانه دوه سستیته وه له گه ل "لا اله الا الله" داو، کوفرانه بژیری به خششه کانی په روگردگاره و له وه ی که له شساعی پی به خششوه وه و کوفرانه بژیری به رامبه ر پیغه مبه ری خوشه ویست ﴿، هه مه ش گه وره ترین بیباوه ریبه به رامبه ر نیعمه ته کان: ﴿ ذَلِكَ يَأْتِيَنَّ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴾ [الحج: ٦٢] واته: (هه مه له به رته وه یه به راستی هه ر خوا هه ق و راسته و بیگومان هه وی جگه له خوا هاواری لی ده که ن "ده یپرستن" هه رته وه به تال و ناراسته، به راستی خوا هه ر خوی به رزو بلندو گوره یه}.

هه م بیروباوه ره راست و دروسته که هه موو پیغه مبه ران له و ریگه یه وه نیردراون بۆ گه له کانیان، هه ر له سه ر هه مان ریژه و پیشه و او سه رداری پیغه مبه ران ﴿﴾ نیردراوه بۆ رینمونی کردنی خه لکی و بانگکردنیان بۆ یه کتا په رستی په روگردگارو دلسوژی نواندن ده رباره ی هه مه.

پیغه مبه ری خوشه ویستیش ﴿﴾ نوینه ره کانی خوی بۆ لای هوژو تیره و نه ته وه کانی ناوچه کانی دیکه ره وانه کردوه و خه لکیان بۆ پرستنی په روگردگاریان بانگه یشت کردوه، هه روه که چون نازیمان ﴿﴾ علی و موغازو هه مو موسای هه شعری ره وانه کرد بۆ یه مه ن، پیغه مبه ری خوشه ویست ﴿﴾ خویشی بۆ ماوه ی سیانزه سال له شاری مه که که دا مایه وه و خه ریکی بانگ کردنی خه لکی بوو بۆ پرستنی خوی

(1) له پیشه وه ناماژه به ته فسیره که ی کراوه.

(2) له پیشه وه ناماژه به ته فسیره که ی کراوه.

په‌روه‌ردگار، له شاری مه‌دینه‌شدا بو ماوه‌ی ده سال سه‌رقالی بانگ کردنی خه‌لك بوو بو یه‌کتاپه‌ره‌ستی و شوینکه‌وتنی په‌یامه‌که‌ی په‌روه‌ردگار، پیغه‌مبهر ﷺ به‌یه‌کتاپه‌ره‌ستی ده‌ستی کرد به‌بلاو‌کردنه‌وه‌ی په‌یامه‌که‌ی؟ چونکه‌ ئه‌وه‌ بنه‌مایه‌کی گرنکه‌و، بنه‌مای باوه‌پروئاین و سوپاسگوزاری به‌خششه‌کانی په‌روه‌ردگار، هر به‌مه‌ش هموو پیغه‌مبهران ده‌ستیان به‌بانگه‌واز کردوه‌ وه‌ک په‌روه‌ردگار ده‌فهرموویت:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ۳۶]. واته: (سویند به‌خوا له‌ناو هموو گه‌ل و ئومه‌تیکدا پیغه‌مبهریکمان ناردووه‌ به‌مه‌ی ته‌نھا خوا بپه‌رستن و دور بکه‌ونه‌وه‌ "له‌ په‌رستنی" هر په‌رستراویکی تر...).

بیگومان هرکه‌سبک به‌کتاپه‌ره‌ستی و ئیخالسی به‌رامبهر به‌خوای گه‌وره‌ جیبه‌جی نه‌کات ئه‌وه‌ به‌دلنبا‌ییه‌وه‌ هموو کارو‌کرده‌وه‌کانی پوچ‌ل ده‌بنه‌وه‌و هیچ سویدیکی پی‌ ناگه‌ی‌نن، وه‌ک په‌روه‌ردگار ده‌فهرموویت: ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْعَلُونَ﴾ [الأنعام: ۸۸].

واته: (ئه‌گه‌ر هاو‌به‌شیان ره‌وابدایه‌ بو خوا، بیگومان ئه‌و چاکانه‌ی کردیونیان هموو‌یان بی‌ پاداشت ده‌رده‌چوون).

هر‌وه‌ها ده‌فهرموویت: ﴿وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِن أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [الزمر: ۶۵].

واته: (سویند به‌خوا نیگامان کردوه‌ بو تو و بو پیغه‌مبهرانی پیش توش، ئه‌گه‌ر هاو‌به‌ش بو خوا دابنیت به‌راستی کرده‌وت هه‌ل‌ده‌ه‌شیته‌وه‌و بیگومان له‌ زهرمه‌ندان ده‌بیت).

سوپاسگوزاری خوی په‌روه‌ردگار له‌سهر نیعمه‌تی یه‌کتاپه‌ره‌ستی ... گرنگترین و گه‌وره‌ترین ئه‌رکه‌ له‌سهرمان، ئه‌و سوپاسگوزاریه‌ش پیویسته‌ له‌ناخی دل‌وه‌و به‌خوشویستن و به‌گه‌وره‌زانی و دستانه‌تی کردنی په‌روه‌ردگار وه‌ په‌یوه‌ست بیت و، به‌ ئومیدی شادبون به‌لیقای خواو به‌هه‌شته‌وه‌ بیت، په‌روه‌ردگار له‌سهر عرش وه‌ستاووه‌ قهراری گرتوه‌و وه‌ستانه‌که‌یشی به‌شیوه‌یه‌که‌ شیاوی خویه‌تی "ئیمه‌ شیوازو چۆنیه‌تیه‌که‌ی نازانین"، واتای "استولی" به‌و شیوه‌یه‌ نیه‌ که‌ بیدعه‌چییه‌کان له‌ جه‌همیه‌وه‌ هاوشیوه‌کانیان باسی ده‌کن، به‌لگو‌ئه‌وه‌ به‌واتای به‌رزبونه‌وه‌ له‌سهر عرشه‌که‌ی دیت هر‌وه‌ک پیشینه‌کانیش هه‌مان بو‌چونیان هه‌یه‌ به‌وه‌ی په‌روه‌ردگار له‌سهر ئاسمانه‌کانه‌وه‌و له‌سهر عرشه‌ی خوی به‌شیوه‌ی پون و ئاشکرا دروستکراوه‌کانی لئوه‌ دیارن، هه‌موو شتیک ده‌زانیت و هیچ شتیکی لی‌ شاراوه‌ نیه‌. ئه‌وه‌یشی له‌م باره‌وه‌ زور بلاوه‌ وته‌که‌ی ئیمام مالیکه‌، له‌ کاتی‌کدا سه‌بارت به‌ نایه‌تی: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ [طه: ۵]. پرسپاری لی‌ ده‌کن به‌وه‌ی که‌ چۆن وه‌ستاووه‌؟ له‌ وه‌لامدا ده‌فهرموویت: الاستواء معلوم والكيف مجهول والإيمان به واجب والسؤال عنه بدعة. واته: (وه‌ستانه‌که‌ حه‌قیقه‌ته‌و چۆنیه‌تیه‌که‌ی نه‌زانراوه‌و باوه‌ربوون پی‌ واجب و پرسپارکردن ده‌رباره‌ی بیدعه‌یه‌). ئه‌هلی سوننه‌و جه‌ماعه‌ به‌ هه‌مان ئه‌م وه‌لامی ئیمام مالیک وه‌لامی ئه‌و جوړه‌ پرسپاران هه‌ده‌نه‌وه‌.

مه‌به‌ست له‌ (السؤال عنه بدعة): واته: پرسپارکردن سه‌بارت به‌شیوه‌و چۆنیه‌تی وه‌ستانه‌که‌ی بیدعه‌یه‌، له‌به‌رئوه‌ی ئه‌مه‌ شتیکه‌ ته‌نھا خوی په‌روه‌ردگار ده‌یزانیت، به‌لام وه‌ستانه‌که‌ی شتیکی پون و ئاشکرایه‌، که‌ ئه‌ویش به‌ واتای "العلو - الارتفاع" دیت، هه‌مان واتاش له‌ ئوم سه‌له‌مه‌و په‌بیعه‌ی کوری ئه‌بی عبدالرحمنی شیخی ئیمام مالیک گپ‌دراوه‌ته‌وه‌.

وه‌ یه‌کیکی دی له‌و سوپاس و ستایشانه‌ی په‌روه‌ردگار که‌ په‌یوه‌سته‌ به‌ دل‌وه‌ بریتیه‌ له‌ خو‌شویستنی باوه‌رداران و پیغه‌مبهرانی خواو به‌ راست زانینی خویان و ئه‌و په‌یامه‌ی که‌ هیناویانه‌، ئه‌مه‌ به‌هه‌مان شیوازو بو پیغه‌مبهر (ﷺ)، که‌ په‌یام و سپارده‌ی په‌روه‌رگاری گه‌یاند وه‌ک خوا ده‌فهرموویت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ۳۶].^(۱) له‌ سوپاسگوزاریه‌کانی دیکه‌ی دل‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ باوه‌رپیک ته‌واوت به‌وه‌ هه‌بیت که‌ په‌رستن ته‌نھا مافی خوی گه‌وره‌یه‌و هیچ که‌سبکی دیکه‌ شیاوی په‌رستن نیه‌ جگه‌ له‌زاتی خوی "جل جلاله‌".

سوپاس گوزاری دیکه‌ی په‌روه‌ردگار به‌دل: ترس و ئومید به‌ خواو خو‌شویستنی په‌روه‌ردگار به‌شیوه‌یه‌که‌ ئه‌و خو‌شه‌ویستییه‌ هاندهرت بیت بو جیبه‌جیکردنی مافه‌کانی په‌روه‌ردگار و ازهینان و دورکه‌وته‌وه‌ له‌ سه‌رپنجیبه‌کان و، بانگ کردنی خه‌لکی بو سه‌ر پیکه‌یی و دامه‌زراوی و جیگیریت له‌سه‌ر په‌یامه‌که‌ی. ئیخالس له‌ به‌ندایه‌تی په‌روه‌ردگارو زور سوپاس و ستایش کردنیشی ده‌چنه‌ چوارچیوه‌ی زیکرو یادو ستایش کردنی په‌روه‌ردگار وه‌ به‌ دل.

زور پیا‌ه‌لدانی په‌روه‌ردگار به‌ زمان و چه‌ند باره‌کردنه‌وه‌یی و داننان به‌ نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگارداو قسه‌ له‌سه‌ر کردنیان و سوپاسکردنی په‌روه‌ردگار له‌و پوانگه‌وه‌و، فه‌رمان کردن به‌ چاکه‌و پیکری کردن له‌ خراپه‌، چونکه‌ سوپاس کردن به‌ زمان و دل و کرده‌وه‌یه‌.

(1) له‌ پيشه‌وه‌ ئاماژه‌ به‌ تفسیره‌که‌ی کراوه‌.

هروه‌ها جوړی سپیبه می سوپاس و ستایش به کرده‌وهو به ئەندامه‌کانی جهسته و دلّ ئەنجام ده‌دریّت، شوکر کردن به‌دلّیش بریتیه له دلّسوژی و ئیخلاس نواندن بۆ خوی گه‌وره‌و خوشویستنی و ترسان لی و ئومیدبون پیتی وهک باسما ن کرد، له‌و کردارانه‌ی که به جهسته ئەنجام ده‌دریّن وهک: جیبه‌جیکردنی فه‌ریزه‌کان و پارێزگاری لیکردنیان وهک نوپژو پوژو و زه‌کات و حه‌جی مالی خواو جهیهادو تیکوشان به مال و گیان له‌پیتناو په‌یامه‌که‌ی په‌روه‌ردگارا وهک ده‌فه‌رموویّت: ﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [التوبة: ۴۱]. واته: {پوژن و ده‌رچن "بۆ جهیهاد" چ سووک بن "له‌ش ساغ و ده‌وله‌مه‌ندو ده‌سه‌لاتدارین" چ قورس و گران بن "نه‌خۆش و هه‌ژارین" تیبیکۆشن به مال و گیانتان له‌ پێگه‌ی خواداو ئەوه‌ش چاکتره‌ بۆتان، ئەگه‌ر ئێوه‌ بزانتان}.

سوپاس و ستایشی په‌روه‌ردگار هوکاری زیادبونی به‌خشش و نیعمه‌ته‌کانه‌ وهک خوا ده‌فه‌رموویّت: ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ [ابراهيم: ۷].

واته: {"بیریان به‌ره‌وه" کاتیک که په‌روه‌ردگارتان رایگه‌یاند: سویندیبت بیگومان ئەگه‌ر ئێوه‌ سوپاسی "چاکه‌ی" من بکه‌ن ئەوا بۆتان زیاد ده‌که‌م، به‌لام بیگومان ئەگه‌ر نا سوپاسی بکه‌ن، ئەوه‌ به‌راستی سزای من زۆر به‌تینه‌}.

تأذن واته: به‌نده‌کانی ئاگادار ده‌کاته‌وه‌و هه‌والیان ده‌داتێ به‌وه‌ی ئەگه‌ر سوپاسی په‌روه‌ردگاریان کرد بۆیان زیاد ده‌کات و ئەگه‌ریش کوفرانه‌ بژیری نیعمه‌ته‌کانیان کرد ئەوه‌ سزای خوا به‌هێزو به‌زه‌بره‌.

له‌ سزاکانی په‌روه‌ردگاریش: گرتنه‌وه‌ی نیعمه‌ته‌کان، سزادانیان به‌شپوه‌یه‌کی خیرا، وهک نه‌خۆش خستنی پاش له‌شساغی، دوا‌ی فه‌رو به‌ره‌که‌ت هیئانی بۆ پیتی و بۆ به‌ره‌می، ترس و توقاندنی پاش ئاسایش و هیمنایه‌تی، له‌ دوا‌ی ئیسلام کوفر و بۆ باوه‌ری و پاش گو‌ی پایه‌لی سه‌رپێچی و تاوان. هه‌رک‌س ستایشی خوی په‌روه‌ردگار بکات پبویسته‌ دامه‌زراو بیّت و هه‌تا خوا به‌خششه‌کانی بۆ زیاد بکات، ئەگه‌ریش ئەوه‌شت به‌ کوفری نیعمه‌ته‌کان و سه‌رپێچی فه‌رمانه‌کانی به‌ره‌په‌رچ دایه‌وه‌ ئەوه‌ خۆت دوچار ی سزاو توپه‌یی په‌روه‌ردگار ده‌که‌یت، سزای خوی په‌روه‌ردگاریش جو‌راو جو‌ره‌و هه‌ندیکی له‌ دنیاو هه‌ندیکیان له‌ دوا‌پوژدان. له‌ سزاکانی په‌روه‌ردگار له‌ دنیاو: گرتنه‌وه‌ی نیعمه‌ته‌کان وهک ده‌فه‌رموویّت: ﴿فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ [الصف: ۵]. واته: {جا کاتیک لایندا له‌ هه‌ق په‌روه‌ردگاریش دلّی وه‌رگێران، بیگومان خوا پینمونی گه‌لی له‌ پێ ده‌رچوو ناکات}.

وه‌ زالکردنی دوژمنان و به‌دلنیا‌بیشه‌وه‌ سزای پوژنی دوا‌یی گه‌لێک له‌ سزای دنیا توندو گه‌وره‌و به‌نازارتره‌، وهک ده‌فه‌رموویّت: ﴿فَإِذْ كُرِنِي أذْكَرْتُمْ وَأَشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونَ﴾ [البقرة: ۱۵۲]. واته: {که‌واته‌ یادم بکه‌ن تا منیش له‌بیرتان نه‌که‌م، وه‌ سوپاسم بکه‌ن و پینه‌زان و ناسوپاسیم مه‌که‌ن} هه‌روه‌ها: ﴿اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ [سبأ: ۱۳]. واته: {ئهی ئالی داوود شوکرانه‌ بژیری خوا بکه‌ن، به‌لام که‌میک له‌ به‌نده‌کانم "بۆ خوا" سوپاسگوزارن}.

خوا هه‌والمان ده‌داتێ به‌وه‌ی زۆر که‌من ئەو که‌سانه‌ی سوپاس و ستایشی په‌روه‌ردگار ده‌که‌ن و زۆرینه‌ی خه‌لکی سوپاسی خوا ناکه‌ن له‌به‌رامبه‌ر ئەو به‌خششانه‌ی که‌ پێیانی به‌خشپوه‌. زۆرینه‌ی خه‌لکی تام و چیژ له‌ نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگار وه‌رده‌گرن و به‌لام له‌ ئاستیاندا سوپاسی خوی گه‌وره‌ ناکه‌ن و به‌لکو بۆ ئاگا و غافلن و سه‌رقالی گالته‌و گه‌پ و رابواردن وهک خوی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویّت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ﴾ [محمد: ۱۲]. واته: {ئه‌وانه‌ش ببیاوه‌پبوون "له‌ دنیاو" پاده‌بوین و وهک ئاژه‌ل ده‌خۆن و ده‌له‌وه‌پین و دوژه‌خ شوینی مانه‌وه‌یانه‌}. سوپاس و ستایش به‌ زمان و ده‌ست و دلّ و هه‌موو ئەندامه‌کانی جهسته‌ نه‌بیّت ته‌واو نابیّت، له‌م باره‌وه‌ شاعیر ده‌لێت:

أفادتكم النعماء مني ثلاثة

يدي ولساني والضمير المحجبا

له‌به‌رئه‌وه‌ پبویسته‌ باوه‌ردار ئارامگرو سوپاسگوزار بیّت وهک ده‌فه‌رموویّت: ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ [ابراهيم: ۵]. واته: {به‌راستی له‌و "بیرخستنه‌وه‌دا" په‌ندو به‌لگه‌ی زۆر هه‌یه‌ بۆ هه‌موو خو‌پاگرێکی سوپاسگوزار گومانی تیدا نیه‌ مرو‌فی باوه‌ردار ئارام ده‌گریت سه‌بارت به‌و کاره‌ساتانه‌ی که‌ پووبه‌رووی ده‌بنه‌وه‌و سوپاسگوزاریشه‌ به‌رامبه‌ر نیعمه‌ته‌کان و، هاوکات له‌گه‌ل ئەوه‌ی هوکاره‌کانیش به‌کارده‌هێنن به‌لام هه‌ر ئارامگرن، چونکه‌ ئارام گرتن پێگرنیه‌ له‌ به‌کاره‌یتانی هوکاره‌کان، هه‌روه‌ها له‌ کاتی نه‌خۆشیدا هه‌چ پێگرنیه‌ک نیه‌ له‌ به‌کاره‌یتانی چاره‌سه‌ر. جا نابیّت بی‌تاقه‌ت و بۆ ئومید بیّت له‌و نه‌خۆشیه‌ی که‌ دوچار ی به‌روبومه‌که‌ی ده‌بیّت، به‌لام پبویسته‌ چاره‌سه‌ر

به کاره پيښت بۆ قه لاجۆکردنی ئه و نه خوښيه ي که دوچارى به روبومه که ي بووه، بيگومان ئارام گرتن شتيكى پيويسته، به لام ئارامگري پيگر نيه له به کاره پيښان و سود وه گرگرتن له هۆکاره کان.

مرۆڤى باوه ردار ئارام ده گريت له به رامبه ر ئه و کاره ساتانه ي که پووبه پووي ده بنه وه و تيده گات له وه ي ئه وه قه دهرى په روه رداره و حيكه مته له رودانى کاره که دا هيه، ئه وه ش ده زانيت که تاوانه کان شه رو خراپه که يان گه ريه سه رته نجامه که شيان زيانه خشه، ده ي که واته ده سپيشخه رى بکه ن بۆ ته وبه و گه رانه وه له سه رپيچى و تاوانه کان.

ئه ي موسلمان له سه رت پيويسته که بگه رپيته وه بۆ لاي خواي په روه ردار هه تا ئه وه ت بۆ چاك بکات که خوت له رابردودا خراپت کردوه و ئه وه شت بۆ بگه رپيښته وه که له ده ستدواوه، له فه رموده يه کى سه حيدا پيغه مبه رى خوا ﷺ فه رمويه تى: ((ان العبد ليجرم الرزق بالذنب يصيبه))⁽¹⁾ واته: به نده به هۆى ئه نجامدانى تاوان و خراپه وه له پزق و پوزى بى به ش ده بيت.

کاتک مرۆڤ تاوانک ئه نجام ده دات به هۆيه وه له چه ندين به خششى زۆر بى به ش ده بيت: ((وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْرِفُونَ عَنْ كَيْبِهَا [الشورى: 30]. واته: {هه ر ناخوښيه کتان دوچار بوپيت ئه وه به هۆى کرده ي "خراپى" خوتانه وه يه و له زۆرکيش چاوپوشى کردوه}. هه روه ها ده فه رمويت: ((مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ [النساء: 79]. واته: {هه ر چاکه يه کت تووش بوو ئه وه له خوا وه يه و هه ر خراپه يه کيشت تووش بوو ئه وه له خوته وه يه} هه روه ها ده فه رمويت: ((ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ [الروم: 41]. واته: {خراپه "به لاي شيوان و دهرد" له وشکانى و "زهوى" و دهر يادا دهر که وتوه به هۆى ئه و خراپانه ي خه لکى ئه نجاميان داو، بۆ ئه وه ي "توله ي" هه ندئ "له و خراپانه ي" کردوويانه پييان بچه زئ، بۆ ئه وه ي بگه رپينه وه "له خراپه کارى". وه کاره ساته کانيش بانگه وازى ته وبه و گه رانه وه بۆ لاي په روه رداريان تيدايه و کاره ساته کان به ناگاهينه روه ي خه لکين بۆ وازه ينان له سه رپيچى و تاوان و گه رانه وه بۆ لاي په يامه که ي خوا. بيگومان چاره سه رى راسته قينه بۆ تاوانه کان به ته وبه و گه رانه وه ده بيت بۆ لاي خواي په روه ردار ئه مه ش به وازه ينان له سه رپيچى و گونا ه ده بيت و پيويستيشه له ته وبه که ماندا راستو ببن، هه ر له چوارچيوه ي وه رگرتنى چاره سه ر: ئه وه ي که په روه ردار بوئى داپشتوين و پيگاي پيداوين له وه رگرتنى چاره سه رى هه ستى "العلاج الحسى"، هه روه ک پيغه مبه رى خوښه ويست ﷺ ده فه رمويت: ((عباد الله تداءوا ولا تتداوا بحرام))⁽²⁾ واته: ئه ي به نده كانى خوا، سه ردانى دکتور بکه ن و به دهرمان چاره سه رى خوتان بکه ن، به لام چاره سه ر به شتيك ناکريت و که خوى له بنه رته دا يه کيکه له حه رامکاره کان و چاره سه رى پى مه که ن.

مرۆڤى باوه ردار له کاتى رودانى کاره سات به سه ر خوڤى و مال و منداليدا ئارام ده گريت و، به جيبه جيکردنى مافه كانى خواو ته وبه و په شيما نونه وه سوپاسگوزارى بۆ خواي گه روه دهره برپيت، پيغه مبه رى خوا ﷺ ده فه رمويت: ((عجلاً مرالمؤمن إن أمراً كله خير وليس ذلك لأحد إلا للمؤمن. إن أصابته ضراء صبر. فكان خيراً له. إن أصابته سراء شكر فكان خيراً له))⁽³⁾ واته: کاروبارى باوه ردار جي سهر سوپمانه، هه مو کارو فرمانيکى هه ر مايه ي خيره بوئى، ئه مه ش بۆ که س نيه ته نها بۆ باوه ردار نه بيت، ئه گه ر دوچارى خراپه هات ئارام ده گريت و ئه مه ش ده بيته مايه ي خير، ئه گه ريش خوښى پووي تى کرد، سوپاسى خواي له سه ر ده کات و ئه ميه ش ده بيته مايه ي خير بوئى. شوپيکه وتنى سونه ت و خوپاراستن له بيده ده جيته چوارچيوه ي سوپاسگوزارى خواي په روه رداره وه؟

چونکه زۆريک له خه لکى گيرۆده بوون به بيده وه ئه مه ش ده گه رپينه وه بۆ چاوليگه رى و کاریگه ربون به که سانى تره وه، به دلنبايه وه هۆکاره کانيشى برپين له نه فامى، بيده ش خوى له خويدا جوړيکه له بيباوه ربون و سوپاسگوزار نه بون به رامبه ر نيعمه ته كانى په روه ردار. يه کيکى دى له و بيده انه ي که خه لکي زۆر له ولاته ئيسلامييه كاندا ئه نجامى ده دن ئاهه نگرانى مانگى په بيى يه که مه به بۆنه ي له دا يک بونى پيغه مبه رى خوښه ويسته وه ﷺ، له نه فامى و نه زانى خويانه وه ئه م کاره ش به شتيكى باش و موسته حه ب ده زانن و چاوليگه رى که سانى تر ده کن، ئه مه ش شتيكى هه له يه و هيج بنه مايه کى دروستى نيه له م ئاينه پيروزه دا، به لکو ئه مه بيده يه که و خواي په روه رداريش له باره يه وه هيج شتيكى نه ناروده ته خواره وه، هه روه ک چه ندين کارى ناشه رعى و حه رام له و ئاهه نگانه دا پووده دن که به ناوى له دا يکبونى پيغه مبه روه ﷺ ئه نجام ده درين له خواردنه وه ي شه راب و، تيکه لبونى پياوان و ئافه رتان و، ته نانه ت له و ئاهه نگانه دا شيرکى گه روه ش پووده دن هه روه ک ئه وه ي "البوصيرى" له هۆنراوه که يدا تيکه وتوه له شيرک و تاوان و تيايدا هاتوه:

(1) أخرجه أحمد (21881). وابن ماجه: كتاب الفتن. باب العقوبات. رقم (4022).

(2) أخرجه أبو داود: كتاب الطب. باب في الأذى والمكرهه. رقم (3874).

(3) رواه مسلم في الصحيح من حديث صهيب بن سنان. أخرجه مسلم: كتاب الزهد والرفاق. باب المؤمن أمره كله خير. رقم (2999).

يا أكرم الخلق! اللهم لي من أرواحه
سواك عند حلول الحادث العمم
إن لم تكن في معادي آخذا بيدي
فضلا وإلا فقل يا زلة القدر
فإن من جودك الدنيا وضرتها
ومن عدوك علم اللوح والقلم

ئەو یشی "البرعى اليمنى" له هونراوه که یدا تیی که وتوو له شیرکی گوره و پارانه وهی له پیغه مبهری خوا ﷺ.

ئاههنگ گێران به ناوی له دایکبونه وه ئیدی چونیه که له دایکبونی پیغه مبهری خوا ﷺ بێت یان له دایکبونی ئین عه لوان و حسین و علی... سه رجه میان بیدعه و تاوانن و خه لکی خو یان دروستیان کردون، ئەم جوړه ئاههنگانه نه له سه رده می پیغه مبهرو ﷺ نه له سه رده می هاوه له کانیدا بونیان نه بووه. یه که مین تا قمش که داهینه ری ئەم بیدعه یه بوون بریتی بوون له "بنو عبید القداح" ی ناسراو به شیعه فاتمیه کان که میسو مه غریبیان به پرتوه دهرد له سه ده ی چواره م و پینجه م دا، ئیدی لیږه وه چه ندین ئاههنگی تاییه ت به له دایکبون داهینران، وه ک ئاههنگی له دایکبونی پیغه مبهری خوا ﷺ ئیمام حوسین و جگه له مانیش... ئیدی دوا ی فاتمیه کان خه لکانی دیکه ش شوینیان که وتن و له زیندو کردنه وه ی ئاههنگی له دایکبوندا، ئەمه ش خو چواندنه به گا ورو جوله که له جه زن و بو نه کانیا نداو، زیندو کردنه وه ی ئەو کو بونه وانه یه که سه ریچی و تاوان و شیرکیان تیا دا ئەنجام ده دریت، ته نانه ت ئەگه ر ژورینه ی خه لکی ئەم ئاههنگانه ئەنجام به دن ناتوانریت به و بیانوه وه شه رع ی بونیان بچه سپینریت؟ چونکه هه ق و راستی به به لگه شه رعیه کانی قورئان و سوننه تدا ده ناسرینه وه نه ک به ئەنجامدانی له لایه ن خه لکییه وه.

سه باره ت به م بابه ته گه لیک له زانایانی ئیسلام هوشدارییان داوه وه ک شه یخی ئیسلام ئین ته میه و شاتی و... هه رکه سیکیش له وانه ی که ده چنه وه سه ره هلی عیلم ئەمه به چاک بزانیته ئەوه به دلنایاییه وه که وتوه ته ناو هه له یه کی ئاشکراوه و شوینکه وتنی دروست نیه، چونکه به گوره زانیی پیغه مبهرو ﷺ ده رختنی پله و پایه که ی به بیدعه ناییت، به لگو به شوینکه وتنی شه ریه ته که یی و به گوره زانیی فه رمان و پیگرییه کانی و، بانگ کردنی خه لکی بو لای سوننه ته کانی ده بیته، ئەمه ش به شاره زا کردنی خه لکی ده بیته له سوننه ته کانی له مرگه وت و قوتا بخانه و زانگۆکاندا، نه ک به ساز کردنی ئاههنگی داهینراو به ناوی له دایکبونی پیغه مبهروه ﷺ، که هیه بگه یه کی شه رع ی له باره وه نه هاتوه و، ئەو یشی خه لکی له و ئاههنگانه دا تیی ده که ون له پوچون و خراپه و تاوانی ژوو، ته نانه ت له و ئاههنگانه دا تیکه لی و خواردنه وه ی شه راب پوو ده دات، له هه موشی ترسناکتر که له و شوینانه دا پوده دات شیرکی گوره یه و که پیشتریش له باره یه وه هوشداریماندا.

ئەمه سه رباری ئەوه ی خه لکی تریش که وتونه ته ناو ئەم هه له یه وه و چاولیگه ری ده که ن، خه لکی ئاههنگ ئەنجام ده دن به بو نه ی له دایکبونی منداله کانیا ن و پرۆسه ی هاوسه رگه ربیا ن، ئەمه ش به هه مان شیوه له تاوان و سه ریچییه کانه و چاولیگه ری بیباوه رانه. ئیمه ی موسلمان ته نها دوو چه ژمان هه یه ئەوانیش بریتین له جه ژنی ره مه زان و جه ژنی قوربان و پوژانی "التشریق" و پوژنی عه ره فه و هه ینیش پیروزی خو یانیا ن هه یه.

هه رکه سیکیش پیشنیاری جه ژنیکی نو ی بکات، ئەوه خو ی به گا ورو جوله که کان چواندوه. وه ک پیغه مبهری خو شه ویست ﷺ ده فه رموویت: ((من عمل عملا ليس عليه أمرنا فهو رد))⁽¹⁾. واته: هه رکه سیک کار ی بکات و به لگه و فه رمانی ئیمه ی له سه ره نه بیته، ئەوه په ت ده کړیته وه.

هه روه ها ده فه رموویت: ((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد))⁽²⁾. واته: هه رکه سیک له شه رعدا شتیک دابه یته ئەگه ر به لگه ی له سه ره نه بیته، ئەوه په ت ده کړیته وه. هه روه ها له فه رموده یه کی دیکه دا ده فه رموویت: ((يا كمي ومحدثات الأمور فان كل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة))⁽³⁾. واته: ئامان ئاگاتان له داهینانی شته کان و کاره کان بیته، له به ره وه ی هه موو داهینراویکیش گو مرییه. ده ربیره ی ئەم بابه ته فه رموده کان گه لیک ژورن.

(1) سبق تخريجه.

(2) سبق تخريجه.

(3) أخرجه أحمد (16695)، وأبو داود: كتاب السنة، باب في لزوم السنة، رقم (4607)، والترمذي: كتاب العلم، باب ما جاء في الأخذ بالسنة واجتناب البدعة، رقم (2676)، وابن ماجه: كتاب المقدمة، باب اجتناب البدع والجدل، رقم (46).

له سهه ئه هلی ئیسلام پیوسته پښه و پښای پیغه مبهرو ﷺ هاوه لان بگرنه به رو شوین ئه وانه ش بکه ون له پیشینه چاکه کانی ئه م ئوممه ته و
 واز له و بیدعانه بهینن که دواتر داهینراون. ئه مانه هه مویان ستایشی پهروه ردگارن چ وهك گوفتارو کردارو عه قیده .
 داواکارم له خوای پهروه ردگار هه موان سهرکه ته توو بکات بو زانستی به سودو کرده وهی چاکه ، وه یارمه تیده رمان بیته بو کارکردن به سوننه ت و
 دامه زراوی له سهه ری و، هاوکارمان بیته بو ستایشکردنی نیعمه ته کانی به گوفتارو کردارو له بیروباوه پیشداو وه له سهه هق و راستی
 دامه زراومان بکات و، داواشی لی ده که ین کاروباری موسلمانان چاک بکات و بو هه موو خیرو چاکه یه ک سهرکه و توویان بکات و. یارمه تییان بدات
 بو جیبه جیکردنی فه رمانی خوا له سهه زه ویدا. . و صلی الله وسلم علی نبینا محمد وآله وصحبه .

